

Koninklijke
Souvenir des Montagnards
KAMERMUZIEK TILBURG

ontdek beleef ontmoet de internationale top in kamermuziek

ELISSO VIRSALADZE PIANO

DINSDAG 20 MAART 2018

PROGRAMMA

CHOPIN

Polonaise-Fantaisie op. 61

CHOPIN

Sonata Nr. 3 op. 58 in b-minor

PAUZE

MOZART

Rondo KV 511 in a-minor

SCHUMANN

Carnaval op. 9

“Een artiest van het hoogste kaliber, misschien wel de grootste vrouwelijke pianist van onze tijd.”
- *Sviatoslav Richter*

Vanavond presenteren wij U: Elisso Virsaladze. De Georgische pianiste (1942) groeide op in Tblisi, toen nog onderdeel van de Sovjet-Unie. Haar eerste pianolessen kreeg ze van haar grootmoeder, Anastasia Virsaladze. Na het succesvol beëindigen van haar opleiding aan het Tblisi Conservatorium vervolgde ze haar studie te Moskou, waar ze zich ontplooipte tot een van de leidende figuren van de Russische pianotraditie. Haar docenten, Heinrich Neuhaus en Yakov Zak, brachten haar niet enkel

de liefde voor het podium maar ook het klaslokaal bij. Mede dankzij deze invloed staat Virsaladze tot op de dag van vandaag bekend als een van de grote piano-pedagogen, hetgeen ze doorgeeft aan haar studenten te München en Moskou. Op jonge leeftijd al verzamelde ze verschillende onderscheidingen: een derde plaats in de Tchaikovsky Competitie en een eerste plaats op de Schumann Competitie. Haar prestatie bij laatstgenoemde werd dermate gesmaakt door de pers dat zij werd geprezen als een van de grootste Schumann-uitvoerders van onze tijd. Virsaladze is regelmatig te gast bij diverse competities, orkesten en podia over de hele wereld. Ook staat ze bekend om haar kamermuziekconcerten met o.a. Natalia Gutman, het Borodin Kwartet, dat eerder dit seizoen bij ons te gast was, en het Tayenev Kwartet.

Chopin, Polonaise-Fantaisie op. 61

Virsaladze opent haar programma op passende wijze met Chopins Polonaise-Fantaisie (1846), een werk uit de laatste levensjaren van de componist. De gezondheid van Frédéric Chopin (1810 – 1849) was gedurende zijn gehele leven twijfelachtig. Hij was klein van gestalte, extreem tenger, en rolde van de ene chronische aandoening in de andere. Tijdens zijn laatste jaren zagen bezoekers hem geregeld lusteloos in bed liggen, gepijnigd door de vele kwalen waar hij aan leed. Slechts een ding kon zijn

humeur opkrikken: muziek. De Polonaise-Fantaisie start met een quasi-improvisatorische passage, als een pianist die het instrument opnieuw verkent na een lange afwezigheid. Deze trage introductie maakt plaats voor een kalme dans, die langzaamaan begint te bruisen van harmonisch-melodisch genie. Het dansant maakt vervolgens plaats voor een korte nocturne waarna we terugkeren naar de majestueuze opening die uitmondt in een indrukwekkende finale.

Chopin, Sonata Nr. 3 op. 58 in b-minor

Ook de derde Sonate is uit dezelfde periode als de Polonaise, sterker nog: dit is het enige werk dat de componist schreef in 1844. Het werk opent met een strijdvuldig Allegro maestoso, afgewisseld door een lyrisch thema dat exemplarisch is voor Chopins gracieuze stijl: melodieën die ontstaan in een wolk chromatiek met een begeleiding die de luisteraar continue op het verkeerde been zet. Het vervolgende Scherzo is een staaltje onmenselijke virtuositeit. Dat Chopin onder de indruk was van Paganini's virtuoze vioolspel wordt hier eens te meer duidelijk: de luisteraar wordt overweldigd door een frivole waterval aan tonen die een ernstiger tussenthema flankeren. Het Largo is een kalme, stapvoetse dans, gevolgd door een thema dat aanvoelt als een Debussy avant-la-lettre alvorens weer langzaamaan te keren naar het openings-

thema. De Finale is wellicht een van de spannendste fragmenten in Chopins oeuvre, misschien zelfs de gehele pianoliteratuur. De beweging is triomfantelijk, zit tjokvol zenuwslopende omspelingen en avontuurlijke wendingen.

Mozart, Rondo KV 511 in a-minor

Het Rondo in a mineur (1787) is een van Mozarts populairste pianowerken, naast de sonaten en concerten. Het is een introvert en bedrieglijk simpel werk, met veel meer diepgang dan de openingsmaten doen uitschijnen: een masterclass in versiering, variatie en ingetogenheid. Net als Chopins Polonaise start het werk teder en verkennend, bijna angstig. Door de vele ornamenten wordt het werk als het ware gedwongen in taal te volgen: het tweede thema is gekruid met toonladderfiguren die steeds chromatischer en expressiever worden. Na een korte terugkeer van het eerste thema zet de beweging naar uitdrukking zich verder in een contrasterend derde thema, escalerend tot virtuoze passages die eerdere thema's overweldigen. Doorheen het hele werk horen we Mozarts symmetrie en transparantie evolueren tot een stijl die meer doet denken aan Chopins expressieve wendingen die de grenzen van de simpele lijnen doen vervagen. Het Rondo in a mineur doet denken aan een gezegde onder jazzmusici: een goede improvisatie klinkt als een compositie, een goede compositie klinkt als een improvisatie.

Schumann, Carnaval op. 9

Virsaladze sluit haar concert met het grandioze werk Carnaval (1834) van Robert Schumann (1810 – 1856). In deze reeks miniaturen verbeeldt de componist verschillende gemaskerde feestgangers tijdens het welbekende feest en doorspekt hij het werk met verwijzingen naar zichzelf, vrienden en collega's. Daarnaast verschijnen ook verschillende personages die de belezen luisteraar zal herkennen uit de 'commedia dell'arte'. Dit was niet de eerste keer dat Schumann dit soort thematiek of vorm aanwendde, eerder gebruikte hij een gemaskerd bal in zijn Papillons, op. 2. Ditmaal is de muzikale uitwerking van het 'verhaal' niet enkel van eigen hand maar ook verder uitgewerkt: karakters elkaar treffen op het feest, klinken en botsen, elk met een unieke persoonlijkheid. Het werk is gedurende Schumanns leven zelden uitgevoerd vanwege de technische vereiste maar is in de loop van de vorige eeuw in het standaard-repertoire beland. Geniet van het feest en let op dat u de concertzaal niet uit danst tijdens dit feestelijke werk.

William Schaffels

Graag nodigen wij u uit voor Souvenir Academie. Op 15 en 22 mei staan de volgende luistersessies op het programma. Deze staan in het teken van pianolegende Menahem Pressler. Muzikkenner Leo Wolfs neemt u mee in zijn wereld en die van de composities die hij ten gehore brengt.

Wilt u hierbij zijn?

Schrijf u dan in via kamermuziek-souvenir.nl/souvenir-academie of bel direct naar Theaters Tilburg: 013-5432220.

Het volgende concert:

KIRILL GERSTEIN PIANO
ZVI PLESSNER CELLO
GUY BRAUNSTEIN VIOOL
AMIHAI GROSZ ALTVIOOL
WOENSDAG 28 MAART 2018

KAARTEN BESTELLEN? GA NAAR:

www.kamermuzieksouvenir.nl

De concerten van Koninklijke Souvenir des Montagnards kamermuziek worden mede mogelijk gemaakt door een substantiële bijdrage van de Gemeente Tilburg.